

40

4. júní

L Ö G

um

sölu á kirkjujörðinni Leyningi í Siglufirði.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

Ríkisstjórninni veitist heimild til að selja Siglufjarðarkaupstað kirkjujörðina Leyning í Siglufirði með þeim gögnum og gæðum, er þeirri jörð fylgja.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 4. júní 1924.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Jón Magnússon.

41

4. júní

V E G A L Ö G.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

FYRSTI KAFLI.

Um flokkun vega.

1. gr.

Vegir á Íslandi eru þjóðvegir, fjallvegir, sýsluvegir og hreppsvegir.

Þjóðvegir eru þessir:

A. Um Suðurland:

1. Suðurlandsvegur. Frá Reykjavík um Hellisheiði austur yfir Ytri-Rangá. Um Rangárvelli, Landeyjar, Eyjafjöll, Sólheimasand, Mýrdal til Víkur. Um Mýrdalssand, Skaftártungu, yfir Eldhraun, um Síðu, Fljótshverfi. Skeiðar-ársand, Suðursveit, Mýrar, um Hóla í Nesjum, um Almannaskarð og Lón að Lónsheiði.
2. Þingvallabraut. Frá vegamótum við Geitháls til Þingvalla. Svo fljótt sem fje verður veitt í fjárlögum, skal ný Þingvallabraut lögð frá vegamótum Vesturlandsvegar í Mosfellssveit, sunnan við Köldukvísl, um Mosfellsdal, norðan við Leirvogsvatn og núverandi Þingvallabraut, skamt austan við 35 km. stein. Skal þá brautin frá Geithálsi að væntanlegum vegamótum austan við 35 km. stein verða fjallvegur.
3. Geysisbraut. Frá Þingvöllum um Laugardal til Geysis.
4. Biskupstungnabraut frá vegamótum hjá Ingólfssfjalli um Grímsnes og Biskupstungur hjá Vatnsleysu að vegamótum Geysisbrautar.
5. Eyrarbakkabraut frá Selfossi að Eyrarbakka.
6. Reykjanesbraut frá Reykjavík um Hafnarfjörð til Keflavíkur.
7. Spítalavegirnir til Laugarness, Klepps og Vífilstaða.

B. Um Vesturland:

1. Vesturlandsvegur frá vegamótum hjá Ártúni við Elliðaár um Mosfells-sveit og Kjalarnes, kringum Hvalfjörð, yfir Ferstikluháls, um Svínadal, um Hestháls, þvert yfir Borgarfjörð sunnan við Grímsá, yfir Hvítá hjá Hvítár-völlum og á vegamót Borgarnesbrautar norðan við Gufá. Um Norðurárdal, Bjarnadal, Sökkólfssdal, Miðdali, Búðardal, Svínadal, kringum Gilsfjörð, yfir Geiradal, um Þorskafjarðarheiði og Langadal að Arnagerðareyri.
2. Borgarnesbraut frá Borgarnesi að vegamótum norðan Gufár.
3. Stykkishólmsbraut frá vegamótum fyrir ofan Borgarnes um Mýrar, um Kerlingarskarð og Helgafellssveit til Stykkishólms.
4. Strandavegur frá vegamótum við Hrútafjarðará um Borðeyri, út með Hrútafirði, um Stikuháls, meðfram Bitrufirði, um Bitruháls, Kollafjörð, Hólmavík, Steingrímsfjarðarheiði að vegamótum Vesturlandsvegar á Þorskafjarðarheiði.

C. Um Norðurland:

1. Norðurlandsvegur. Frá vegamótum hjá Dalsmynni í Norðurárdal, um Holtavörðuheiði, Hrútafjörð og Hrútafjarðarháls yfir Miðfjarðará hjá Reykjum, um svonefndan Múlaveg, sunnan við Stórhól, vestan við Auð-unnarstaði að brúarstæði á Víðidalssá hjá Steinsvaði, yfir Vatnsdalsá hjá Hnausum, yfir Blöndu hjá Blönduósi, um Langadal og Stóra-Vatns-

41
4. júní

skarð. Yfir Skagafjörð um Norðurárdal, Öxnadalsheiði, Öxnadal, Þelamörk og Kræklingahlíð til Akureyrar. Yfir Vaðlaheiði, um Ljósavatnsskarð, Fljótsheiði, Aðalreykjadal til Húsavíkur. Um Tunguheiði, Kelduhverfi, Öxarfjörð, Pistilfjörð að Þórshöfn.

Þangað til leiðin frá Hrútafjarðarhálsi austur yfir Víðidalssá í Húnavatnssýslu er fullgerð, skal halda við á kostnað ríkissjóðs þeim köflum hins eldri þjóðvegur, sem þarf til þess, að jafnan sje samhangandi reiðfær vegur alla þessa leið.

2. Hvammstangabraut frá Hvammstanga að vegamótum hjá Stóraósi.
3. Sauðárkróksbraut frá Sauðárkróki að vegamótum austan við Víðimýri.

D. U m A u s t u r l a n d :

1. Austurlandsvegur frá Þórshöfn um Brekknaheiði, Strandir, Sandvíkurheiði, Vopnafjörð, Hellisheiði, Jökulsárhlíð, Hróarstungu, Velli, Skriðdal, Breiðdalsheiði, Berufjarðarskarð, Djúpavog, Geithellahrepp yfir Lónsheiði.
2. Eskifjarðarvegur frá Eskifirði til Reyðarfjarðar.
3. Fagradalsbraut frá Reyðarfirði að vegamótum hjá Egilsstöðum.
4. Fjarðarheiðavegur frá Seyðisfirði á vegamót Austurlandsvegur hjá Egilsstöðum.

3. gr.

Þar sem þjóðvegur liggur um kaupstað eða kauptún, telst þjóðvegurinn að mörkum kaupstaðarlóðar eða verslunarlóðar.

4. gr.

Fjallvegir eru þeir vegir yfir fjöll og heiðar, sem ráðherra ákveður og eigi teljast til neins annars vegaflokks.

5. gr.

Sýsluvegir eru þeir vegir, er liggja sýslna á milli og um hverja sýslu þar sem mest er þjóðbraut, svo sem í kauptún og fiskiver, enda sjeu þeir eigi þjóðvegir. Sýslunefndir ákveða, hvar þessir vegir skuli liggja, hver innan sinnar sýslu.

6. gr.

Hreppsvegir eru vegir um hreppa og hreppa í milli, sem hvorki eru þjóðvegir nje sýsluvegir. Sýslunefnd ákveður eftir tillögum hreppsnefndar, hvar hreppsvegir skuli liggja.

ANNAR KAFLI.

*Um stjórn vegamála.*41
4. júní

7. gr.

Atvinnu- og samgöngumálaráðuneytið hefir yfirstjórn allra vegamála. Til þess að stjórna framkvæmdum í þessum málum er skipaður vegamálastjóri, og skal fá honum aðstoðarmenn eftir þörfum.

Nú getur vegamálastjóri eða aðstoðarmenn hans eigi komið því við að veita forstöðu einhverri þeirri vegagerð eða brúargerð, er útheimtir sjerstaka verklega þekkingu, og er atvinnumálaráðuneytinu þá heimilt að ráða til þess hvern þann hæfan mann, er fæst. Kostnaður sá, sem af þessu leiðir, telst með öðrum kostnaði við verkið.

8. gr.

Sýslunefndir hafa umsjón og stjórn þeirra vegagerða og þess viðhalds, sem er kostað af sýslusjóði; fela má sýslunefnd oddvita sínum umsjón með tilteknum vegagerðum, eða sýslunefndarmanni eða hreppsnefndum umsjón með sýsluvegagerð, hverjum í sínum hreppi, og ber þeim, sem umsjón er falin, að ráða til þann verkstjóra, sem hæfur er til þess starfa.

Nú verður álitíð nauðsynlegt að fá sjerstaklega verkfróðan mann til þess að undirbúa einhverja vegagerð eða brúargerð, eða til þess að sjá um framkvæmd vegagerðar eða brúargerðar, og er þá sýslunefnd, eða oddvita í umboði hennar, heimilt að ráða til hvern þann hæfan mann, er fæst. Kostnaður þann, sem af þessu leiðir, má telja með öðrum kostnaði við verkið.

9. gr.

Hreppsnefnd hefir umsjón með vinnu og aðgerð á hreppsvegum, og skal hún ráða þann til verkstjóra, sem hæfur er til þess starfa.

Nú verður álitíð nauðsynlegt að fá sjerstaklega verkfróðan mann til þess að undirbúa vegagerð eða brúargerð eða til þess að sjá um framkvæmd vegagerðar eða brúargerðar, og er þá hreppsnefnd heimilt að ráða til hvern þann hæfan mann, er fæst. Kostnaður þann, er af þessu leiðir, má telja með öðrum kostnaði við verkið.

ÞRIÐJI KAFLI.

Um gerð vega, viðhald þeirra og greiðslu kostnaðar.

10. gr.

Allir vegir skulu vera svo gerðir, að nægi umferð þeirri, sem er eða vænta má að verði um þá, að svo miklu leyti sem stjórn vegamála telur slíkt kleift.

41

4. júní

11. gr.

Fram með öllum vegum skulu vera skurðir á báðar hendur, nema þar sem verkstjórinn kann að álíta það óþarft. Nú þarf að veita vatni frá vegi, og er þá hver landeigandi skyldur að leyfa, að því sje gerð framrás yfir land hans, mót skaðabótum fyrir tjón það, sem hann kann að bíða af því. Skaðabæturnar skulu ákveðnar með samkomulagi eða eftir mati samkvæmt 26. gr. Þó getur enginn krafist skaðabóta samkvæmt þessum lögum fyrir vatnsrásir, sem eru til orðnar áður en þessi lög öðlast gildi.

Jarðefni það, er grefst upp úr skurðum og verður ekki notað til fyllingar í veginn, skal leggja á þann skurðbakkann, er veit frá veginum; skal metrabreið ræma af þeim skurðbakka teljast til vegarins, og má enginn gera girðingar eða önnur mannvirki á þeirri ræmu án leyfis stjórnarvalda þeirra, er veginum ráða; enginn má heldur reisa hús nær þeim skurðbakka, er veit frá veginum, en nemi 2 metrum.

12. gr.

Ríkissjóður kostar umbætur og viðhald þjóðvega. Nú verður álitid gagnlegt að gera einhvern þjóðvegarkafla akfæran, og má þá, þegar sjerstakrar ástæður eru fyrir hendi, gera það að skilyrði, að hlutaðeigandi sveitarfjölög eða sýslufjölög leggi fram tiltekinn hluta alls vegagerðarkostnaðarins.

13. gr.

Fjallvegir skulu gerðir reiðfærir og varðaðir svo sem nauðsyn ber til. Greiðist kostnaður við þá úr ríkissjóði.

14. gr.

Kostnaður við sýsluvegi greiðist úr sýslusjóði, en í hann greiði hvert hreppsfjölög árlega 2 kr. fyrir hvern verkfæran karlmann í hreppnum, 20—60 ára, í hverri stöðu sem er. Heimilt er sýslunefnd að ákveða fyrir eitt ár í senn, að gjald þetta skuli vera hærri, alt að 5 kr. fyrir hvern verkfæran karlmann. Hreppstjórar skulu í októbermánuði ár hvert semja nafnaskrá yfir alla verkfæra karlmenn 20—60 ára, sem heimili hafa í hreppnum. Skulu skrárnar sendar sýslumanni fyrir árslok, en sýslumaður ákveður eftir þeim sýsluvegagjald hvers hrepps. Gjaldið skal borgað úr sveitarsjóði og greitt sýslumanni á manntalsþingi. Samrit af skránni skal hreppstjóri láta hreppsnefndaroddvita í tje fyrir 20. október.

Heimilt er sýslunefndum að gera samþykkt um stofnun sýsluvegasjóða samkvæmt lögum nr. 10. 20. júní 1923, um samþykktir um sýsluvegasjóði, og fer þá um kostnað við sýsluvegi samkvæmt þeim lögum.

15. gr.

Sýsluvegir þeir, sem liggja frá kaupúnum eða út frá akfærum þjóðvegum, eða eru framhald af þeim, skulu gerast akfærir þar sem því verður við

komid. Heimilt er að greiða úr ríkissjóði styrk til akfærra sýsluvega, er nemi 41
alt að helmingi kostnaðar, gegn þeim skilyrðum, er ráðherra setur í reglugerð. 4. júní
Að öðru leyti ákveður sýslunefnd, hvernig sýsluvegir skuli gerðir. Heimilt er
sýslunefndum að gera samþykktir fyrir stærri eða minni svæði innan sýslu um
akfæra sýslu- og hreppsvegi, og fer þar um samkvæmt lögum nr. 38, 28. nóv.
1919.

16. gr.

Oddviti sýslunefndar skal ár hvert senda atvinnu- og samgöngumála-
ráðuneytinu skýrslu um þær vegabætur, er hafa verið framkvæmdar á kostnað
sýslusjóðs, ásamt reikningi yfir tekjur og gjöld sýslusjóðsins.

17. gr.

Nú vill sýslunefnd framkvæma á einu ári meiri vegabætur á sýsluveg-
um en tekjur sjóðsins það ár leyfa, og getur hún þá tekið lán til þeirra; en
áður sýslunefnd ákveður lántökuna, skal liggja fyrir áætlun um kostnað við
hina fyrirhuguðu vegagerð eftir verkfróðan mann, og skal áætlunin vera sam-
þykkt af vegamálastjóra.

18. gr.

Kostnaður við hreppsvegi greiðist úr sveitarsjóði, en í hann skal greiða
hreppsvegagjald, 2 kr. árlega fyrir hvern verkfæran karlmann í hreppnum
20—60 ára, í hverri stöðu sem er. Heimilt er hreppsnefnd að ákveða fyrir eitt
ár í senn, að hreppsvegagjald skuli vera hærra, alt að 5 kr. fyrir hvern verk-
færan mann.

19. gr.

Hver sá maður, er talinn er í verkfærra skrá, skal greiða hreppsvega-
gjald í sveitarsjóð. Húsráðandi hver innir gjaldið af hendi fyrir heimilismenn
sína, þar á meðal lausamenn, er teljast þar til heimilis. Eindagi gjaldsins er
31. desember ár hvert.

20. gr.

Til vegagerðar á hreppsvegum má ekki verja minna fje úr sveitarsjóði
en nemur hinu lögskipaða hreppsvegagjaldi. Nú telur hreppsnefnd æskilegt,
að framkvæmd sje á kostnað hreppsins meiri vegagerð en svo, að hreppsvega-
gjaldið með hækkun þeirri, sem heimiluð er í 18. gr., hrökkvi fyrir henni, og
má hún þá greiða það, sem til vantar, úr sveitarsjóði, ef meiri hluti gjaldenda
í hreppnum, þeirra er kosningarrjett hafa til hreppsnefndar og fund sækja,
samþykkja á lögmætum sveitarfundi, og sje með þeirri samþykkt ákveðið, hve
mikilli upphæð megi verja til vegagerðar úr sveitarsjóði, umfram hreppsvega-
gjaldið.

41

4. júní

21. gr.

Nú er lítið að vinna að hreppsvegum í hreppi, og má sýslunefnd þá ákveða, að alt að helmingi hreppsvegargjalds greiðist í peningum í sýslusjóð. Sje aftur á móti hreppsvegavinna mikil í einhverjum hreppi, af því að þar eru engir þjóðvegir nje sýsluvegir, en vegir um hreppinn langir og torfærir, má sýslunefndin ákveða, að alt að jafnmikilli upphæð og hreppsvegagjald hreppsins greiðist úr sýslusjóði.

22. gr.

Oddviti sýslunefndar skal ár hvert senda atvinnu- og samgöngumálaráðuneytinu yfirlit yfir hreppsvegagjöld í sýslunni og yfir gjöld sveitarsjóða til vega.

23. gr.

Nú vill hreppsnefnd taka lán til vegagerðar í hreppnum og skuldbinda sveitarsjóð til greiðslu á láninu ásamt vöxtum af því, og er henni það heimilt, ef meiri hluti allra gjaldenda í hreppnum, þeirra er kosningarrjett hafa til hreppsnefndar, samþykkir á lögmætum sveitarfundi, enda samþykki sýslunefnd ályktun hreppsnefndarinnar um lántökuna.

FJÓRÐI KAFLI.

Um jarðrask, landnám, átroðning o. fl.

24. gr.

Hver landeigandi er skyldur til að láta af hendi land það, er þarf undir vegi eða til breytingar eða breikkunar eða viðhalds vegum, svo og leyfa að efni til vega sje tekið í landi hans, hvort heldur er grjót, möl eða önnur jarðefni, enda komi fullar bætur fyrir. Bætur fyrir jarðrask og landnám á óyrktu landi skulu því að eins greiddar, að þeirra sje krafist og álitid verði, að landeigandi hafi beðið skaða við það.

Bætur fyrir jarðrask og landnám vegna þjóðvegar skulu greiðast úr sýslusjóði, þar sem land það er, sem bætur greiðast fyrir.

25. gr.

Merki, hæla, vörður eða því líkt, sem vegamálastjóri hefir látið setja til að marka útmælda veglínu, má ekki nema burt án leyfis hans.

Rjett er atvinnu- og samgöngumálaráðuneytinu eftir tillögu vegamálastjóra að banna, að hús verði reist eða önnur mannvirki gerð innan marka fyrirhugaðs vegar, sem mælt hefir verið fyrir og markað. Má slíkt bann vera í gildi alt að 3 árum.

26. gr.

41

4. júní

Bætur fyrir landnám, jarðrask og átroðning þann, er nýr vegur kann að hafa í för með sjer, má ákveða eftir samkomulagi milli landeiganda og umboðsmanns stjórnarvalda þeirra, sem bætur eiga að greiða. Nú næst ekki samkomulag, og skal þá ákveða bætur með mati tveggja dómkvaddra manna, að tilkvöddum báðum málsaðiljum. Kostnaðinn við matið greiðir landeigandi, ef upphæð sú, er honum er metin, er nær því, sem honum hefir verið boðið, en því, sem hann hefir krafist, ella telst kostnaðurinn við matið með skaðabóta-kostnaðinum.

Nú vill annarhvor málsaðili eigi una mati, og getur hann þá heimtað yfirmat, en gera skal hann það innan mánaðar frá því að matsgerð er lokið. Yfirmat skal framkvæmt af fjórum dómkvöddum mönnum; kostnaðinn við yfirmat greiðir landeigandi, ef hann hefir krafist þess og það gengur honum eigi í vel, ella telst hann með öðrum skaðabótakostnaði.

27. gr.

Mat skal fram fara á vettvangi þá er jörð er snjólaus. Við matið skal hafa tillit til árlegs afrakstrar af landi því, er um ræðir, svo og til þess, hvort girðingar þurfi að flytja eða nýjar að setja og athuga vandlega alt það, er getur haft áhrif á verðmæti þess, er meta skal; sjerstaklega skal hafa tillit til þess, ef ætla má að land hækki í verði við vegagerðina. Nú legst eldri stígur eða vegur niður við lagningu nýs vegar og fellur til landeiganda, og skal þá við matsgerðina meta sjerstaklega hið gamla vegarstæði eða götutroðninga og draga frá upphæð þeirri, er landeiganda er metin fyrir landnám undir hinn nýja veg, eða jarðrask, leiðandi af lagningu hans. Bætur fyrir átroðning skal eigi meta í slíkum tilfellum, nema sannað verði, að meiri átroðningur stafi af hinum nýja vegi en af hinum eldri vegi eða stíg.

28. gr.

Landeigandi á bætur allar fyrir landnám, jarðrask og átroðning, en sje jörð leigð öðrum, greiði landeigandi honum 5 af hundraði árlega af skaðabóta-upphæðinni meðan leigusamningur sá er í gildi, sem var þegar bæturnar voru ákveðnar. Ábúandi á þó bætur fyrir skemdir á mannvirkjum þeim, sem eru hans eign, og skal meta þær sjerstaklega.

29. gr.

Skaðabóta, er af vegagerð eða vegaviðhaldi leiða, skal krefjast innan árs frá því, er verk það var unnið, sem skaðanum olli, ella fellur rjettur til skaðabóta niður.

FIMTI KAFLI.

Um brýr, ferjur, sæluhús, girðingar, hlið o. fl.

30. gr.

Brýr skal gera samkvæmt lögum nr. 62, 28. nóv. 1919.

31. gr.

Lögferjuskýlda skal vera hin sama og nú er. Sýslunefndir hafa eftirlit með því, hver í sinni sýslu, að lögferjumenn haldi lögferjum í gildu standi og gæti skyldu sinnar að öðru leyti, eftir þeim nánari reglum, sem sýslunefnd setur á hverjum stað.

Ekki má sýslunefnd hækka lögferjugjöld nje afnema lögferju nema með samþykki atvinnu- og samgöngumálaráðuneytisins.

Nú samþykkir sýslunefnd að lækka lögferjugjöld, en lögferjumaður vill ekki hlíta samþykkt sýslunefndar, og skal þá málinu skotið til úrskurðar atvinnu- og samgöngumálaráðuneytisins.

32. gr.

Nú er sett dragferja eða svifferja eða annar ferjuútbúnaður, sá er útheimtir ferjumann, í lögferjustað, og skal þá lögferjumaður skyldur að taka við hinni nýju ferju, gegna henni og hafa með henni umsjón alla. Að því leyti, sem viðhald hins nýja ferjubúnaðar álist kostnaðarsamara en viðhald hinnar eldri ferju, skal sýslusjóður kosta það, en ríkissjóður ef ferjan er á þeim vegi, er ríkissjóði ber að halda við.

33. gr.

Nú vill sýslunefnd setja lögferju þar, sem ekki var lögferja áður, og skulu þá taka við henni landeigandi og ábúandi, en geta krafist þess, að ferjan sje lögð þeim til í upphafi. Ferjugjöldin skulu, ef samkomulag næst ekki, ákveðin af óvilhöllum, dómkvöddum mönnum.

34. gr.

Nú verða ábúendaskifti á býli því, er lögferja fylgir, og má viðtakandi þá krefjast þess, að honum sje metið álag á ferjuna.

35. gr.

Sæluhús skal gera á fjallvegum og annarstaðar þar, er þurfa þykir, og telst kostnaður við byggingu þeirra með vegagerðarkostnaði, en kostnaður við viðhald þeirra og reksturs með viðhaldskostnaði.

36. gr.

Girðingar má ekki setja nær alfaravegi en svo, að 1 metri sje milli vegjaðarsins og girðingarinnar. Gaddavírsgirðingar má ekki setja nær alfaravegi

en svo, að 6 metrar sjeu frá miðjum vegi til girðingar og ekki nær en svo að 4 metrar sjeu frá vegjaðrinum til girðingarinnar Grjótgarða, torfgarða eða skíðgarða má ekki setja nær vegjaðri en 10 metra, nema með sjerstöku leyfi ráðherra, ef um þjóðveg eða fjallveg er að ræða, en með leyfi sýslunefndar, ef um sýsluveg eða hreppsveg er að ræða. Hús má ekki reisa nær vegjaðri en 4 metra. 41
4. júní

37. gr.

Enginn má gera girðingu yfir veg, með hliði á fyrir veginum, nema með leyfi ráðherra, ef um þjóðveg eða fjallveg er að ræða, en með leyfi sýslunefndar, ef um sýsluveg eða hreppsveg er að ræða. Synjun sýslunefndar um slíkt leyfi má skjóta til ráðherra til úrskurðar. Sama bann gildir þar, sem mælt og markað hefir verið fyrir vegi, enda hafi vegamálastjóri tilkynt jarðarábúanda, hvar mælt hafi verið.

38. gr.

Nú er leyft að gera girðingu yfir veg, með hliði á fyrir veginum, og skal þá grind vera í hliðinu, að minsta kosti 2,6 metrar á breidd og svo gerð, að opna meg með því að taka til hendi af hestbaki.

Heimilt er hlutaðeigandi stjórnarvöldum að afturkalla með tveggja ára fyrirvara gefið leyfi til þess að gera girðingu yfir veg, með hliði á fyrir veginum.

39. gr.

Skýlt er að halda við girðingum, svo að aldrei geti þær hindrað eða bagað umferð um veginn. Þyki vegamálastjórninni þessa ekki gætt, er ráðherra heimilt að úrskurða, að viðgerð skuli framkvæma á kostnað þess, sem að rjettu ber að viðhalda girðingunni.

40. gr.

Nú liggur vegur eða stígur eða götutroðningar yfir land manns og telst eigi til neins vegaflokks, og er landeiganda þá heimilt að gera girðingu yfir þann veg, með hliði fyrir veginum, en eigi má hann loka hliðinu nje með öðru móti hindra umferð um þann veg, nema hreppsnefnd leyfi.

41. gr.

Nú er vegur lagður gegnum land manns, og á hann þá rjett á að fá óhindraðan aðgang að veginum á einum stað frá landareign sinni. Skal í því skyni gera fláa á veginn, ef hann er upphleyptur eða niðurgrafinn, og sje hallinn á fláanum eigi meiri en 1 : 8, svo og brú á skurðinn, ef nokkur er fram með veginum, að minsta kosti 2 metra breiða. Landeigandi skal birta verkstjóra kröfu sína í þessu efni áður en vegurinn er fullgerður á þeim stað, sem hann vill hafa aðgang að, og skal þá aðgangur gerður þar eða svo nálægt, sem kostur er á. Telst kostnaður við það verk með öðrum vegagerðarkostnaði.

- 41 Nú birtir landeigandi verkstjóra eigi kröfu sína um aðgang að veginum
 4. júní í tæka tíð, og skal hann þá gera aðganginn á sinn kostnað, svo og ef hann vill hafa aðgang frá fleiri stöðum í landi sínu en þeim eina.

SJÖTTI KAFLI.

Um framkvæmd viðhaldsins, um vetrarviðhald og vetrarvegi.

42. gr.

Stjórnarvöld þau, sem eiga að sjá um viðhald vega samkvæmt lögum þessum, skulu fá til svo hæfa menn, sem kostur er á, til þess að hafa eftirlit með vegunum, og skal eigi ætla eftirlitsmanni lengri kafla en 15 km. nema staðhættir krefji.

43. gr.

Eftirlitsmenn skulu tafarlaust láta gera við allar skemdir á vegunum, þær er hætta getur stafað af eða hindrað umferð, eða hætt er við að ágerist svo, að meiri kostnaður hljóti af. Þeir skulu á vetrum halda skurðum og rennum opnum, svo að eigi renni yfir veginn í leysingum. Að öðru leyti skulu þeir framkvæma viðhaldið eftir því, sem þeim verður fyrirskipað.

Eftirlitsmenn skulu og hafa gát á því, að vegfarendur hlýði ákvæðum þeim um umferð á vegum, sem sett eru í lögum þessum eða sett kunna að verða, svo og að vegurinn og þau mannvirki, sem honum fylgja, sjeu eigi skemd af mannavöldum. Skulu þeir tafarlaust kæra öll slík brot fyrir lög-reglustjóra.

44. gr.

Nú þykir ástæða til að halda vegi akfærum með snjómokstri að vetrarlagi, og má þá hreppsnefnd ákveða, að svo skuli gert, hver innan síns hrepps. Nú liggur vegur um fleiri hreppa en einn, og má sýslunefnd þá ákveða, að honum skuli haldið akfærum með snjómokstri, ef hreppsnefnd í einhverjum þeim hreppi, er vegurinn liggur um, fer fram á það.

45. gr.

Þá er löglega hefir verið ákveðið að halda vegi akfærum með snjómokstri, skal hver hreppsnefnd annast um framkvæmd þess innan síns hrepps. Kostnaðinn við það má greiða úr sveitarsjóði, en heimilt er hreppsnefnd og að ákveða, að verkið skuli int af hendi með skylduvinnu allra verkfærra karlmanna í hreppnum. Heimilt skal þó hverjum manni að leysa sig undan skylduvinnu með því að greiða 4 kr. fyrir hvert dagsverk.

Hreppsnefnd kveður að öðru leyti á um, hversu snjómokstri skuli hagað.

46. gr.

41

4. júní

Heimilt er sýslunefndum og hreppsnefndum að verja fje úr sýslusjóðum eða sýsluvegasjóðum og sveitarsjóðum til þess að gera sleðabrautir á vetrum utan almannavegar, þar sem þörf þykir.

SJÖUNDI KAFLI.

Sjerstök ákvæði um vegi í kaupstöðum og verslunarstöðum, sem eru hreppsfjelög út af fyrir sig.

47. gr.

Í kaupstöðum og í verslunarstöðum, sem eru hreppsfjelög út af fyrir sig, ákveður bæjarstjórn eða hreppsnefnd með ráði byggingarnefndar, hvar vegir skuli liggja innan kaupstaðarins eða verslunarstaðarins og hvernig þeir skuli gerðir.

48. gr.

Kostnaður við vegagerð og vegaviðhald í kaupstöðum greiðist úr bæjar-sjóði, en í verslunarstöðum, sem eru hreppsfjelög út af fyrir sig, úr sveitarsjóði.

49. gr.

Í verslunarstöðum, sem eru hreppsfjelög út af fyrir sig, skal hálf sýsluvegagjaldið renna í sveitarsjóð, ef hreppsfjelagið hefir næsta ár á undan því, er það sýsluvegagjald var á lagt, varið til vegagerðar í verslunarstaðnum að minsta kosti jafnmiklu fje úr sveitarsjóði og nemur hálfu sýsluvegagjaldinu, auk hreppsvegagjaldsins, sem það hafði til umráða það ár, og hafi hreppsvegagjaldið þá verið ákvæðið ekki lægra en 4 kr. á hvern verkferan mann samkvæmt 18. gr. þessara laga.

ÁTTUNDI KAFLI.

Um reglur fyrir umferð um vegi.

50. gr.

Vegfarandur, hvort heldur eru gangandi, ríðandi eða akandi, skulu, þá er þeir mæta einhverjum, eða ef einhver vill komast fram fyrir þá, halda sjer og gripum sínum á vinstri helmingi vegarins eingöngu.

51. gr.

Stjórnarvöld þau, er eiga að annast viðhald vega, geta — hreppsnefndir og sýslunefndir þó eigi nema með samþykki ráðherra — sett þær reglur fyrir umferð um vegi þá, er þau annast um viðhald á, sem nauðsynlegar eru til

41 þess að girða fyrir skemdir á vegunum eða til þess að greiða fyrir umferð
4. júní um vegina, svo sem bannað trjádrátt og umferð þungavagna og bifreiða með mjóum hjólgjörðum.

Ráðherra getur og sett þær reglur um hjólhæð vagna og hjólbreidd og um hlaspunga, sem þurfa þykir til þess að girða fyrir skemdir á vegum.

Á sama hátt er heimilt að setja þær reglur um umferð um brýr, sem þurfa þykir.

Ráðherra getur ennfremur, að fengnum tillögum sýslunefndar, þar sem um sýsluveg eða hreppsveg er að ræða, bannað umferð bifreiða þann tíma árs, sem hættast er við skemdum á veginum.

Reglur, sem settar verða samkvæmt þessari grein, skal birta minst tveim mánuðum áður en þær eiga að ganga í gildi.

52. gr.

Enginn má skilja eftir á alfaravegi neitt það, er getur hindrað eða bagað umferð um veginn; þó mega bifreiðar eða vagnar standa á veginum við vinstra vegjaðar um skamman tíma, enda sje hesturinn þá leystur frá vagninum.

NÍUNDI KAFLI.

Um skemdir og um sektir fyrir brot gegn lögum þessum.

53. gr.

Enginn má stífla skurði fram með vegi, eða frá vegi eða ræsi gegnum veg eða gera neitt það, er hindrað getur eðlilegt vatnsrensli gegnum veg eða frá vegi, eða veita vatni á veg.

54. gr.

Enginn má skemma af ásettu ráði nein mannvirki, sem til vegarins teljast, svo sem brýr, ferjur, stabbasteina, kílómetrasteina, vörður eða sæluhús.

55. gr.

Hver sá, sem notar sæluhús við alfaraveg, skal ganga þrífalega um það, fara gætilega með eld, eldfæri og önnur tæki, er þar kunna að vera, ganga frá hverju á sínum stað og loka dyrunum svo, að ekki nái að fenna inn. Skylt er hverjum, sem verður var við, að brotið hafi verið á móti þessu, að tilkynna það tafarlaust umsjónarmanni sæluhússins eða lögreglustjóra.

56. gr.

Brot gegn lögum þessum og þeim reglugerðum og ákvæðum, sem sett verða samkvæmt lögnum, varða sektum, frá 5—500 kr., nema þyngri hegning liggi við að lögum. Bæta skal einnig á kostnað hins seka tjón það, sem hann hefir unnið.

57. gr.

Með brot gegn lögum þessum skal farið sem almenn lögreglumál.

41

4. júní

TÍUNDI KAFLI.

Niðurlagsákvæði.

58. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1925.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 57, 22. nóv. 1907, um vegi, svo og öll lög um breytingar á þeim lögum og önnur þau fyrirmæli, er koma í bága við lög þessi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 4. júní 1924.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Magnús Guðmundsson.